

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Tomáše Herce v právní věci žalobců: a) **Ing. J. P.**, b) **Ing. M. P.**, c) **L. J.**, d) **F. K.**, všichni zast. Mgr. Marcelou Trnkovou, advokátkou se sídlem Mendlovo náměstí 419/2, Brno, proti žalovanému: **Státní pozemkový úřad**, se sídlem Husinecká 1024/11a, Praha, **za účasti**: I) **EG.D, a.s.**, se sídlem Lidická 1873/36, Brno, II) **K. Z.**, III) **M. Z.**, o kasační stížnosti stěžovatelky: **KROW, s.r.o.**, se sídlem Cizkrajov 21, zast. Mgr. Marcelou Trnkovou, advokátkou se sídlem Mendlovo náměstí 419/2, Brno, proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 26. 3. 2024, č. j. 61 A 3/2024-80, ve znění opravného usnesení ze dne 22. 4. 2024, č. j. 61 A 3/2024-86,

t a k t o:

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- III. Žalobcům **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- IV. Osoby zúčastněné na řízení **n e m a j í p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í:

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížností stěžovatelka napadá v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích (dále jen „krajský soud“). Tímto usnesením krajský soud rozhodl,

že stěžovatelce v řízení o žalobě žalobců proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 12. 2023, č. j. SPU 467323/2023, nenáleží postavení osoby zúčastněné na řízení.

[2] V řízení o žalobě se žalobci domáhali zrušení uvedeného rozhodnutí žalovaného, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobců a), c), d) a stěžovatelky a potvrdil rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, Krajského pozemkového úřadu pro Jihočeský kraj (dále jen „správní orgán I. stupně“), ze dne 14. 4. 2023, č. j. SPU 133433/2023/KRI. Tímto rozhodnutím správní orgán I. stupně schválil návrh komplexních pozemkových úprav v katastrálním území Ch..

2. Rozhodnutí krajského soudu

[3] Stěžovatelka dne 11. 3. 2024 krajskému soudu oznámila, že v řízení bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení z titulu vlastnictví, resp. spoluvlastnictví pozemků evidovaných na LV XA a LV XB v k. ú. Ch.. Uvedla však, že tyto pozemky v mezidobí převedla do vlastnictví společného jmění manželů žalobců a) a b).

[4] Krajský soud v katastru nemovitostí ověřil, že jsou předmětné pozemky součástí společného jmění manželů žalobců a) a b) a dospěl k závěru, že pokud stěžovatelka již není vlastníkem pozemků, kterých se pozemkové úpravy týkaly, nenaplnuje materiální podmínku pro uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení, neboť v jejím případě absentuje přímé dotčení na jejích právech a povinnostech. Z toho důvodu rozhodla podle § 34 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tak, že stěžovatelce v daném řízení nenáleží postavení osoby zúčastněné na řízení.

3. Kasační stížnost

[5] Stěžovatelka proti usnesení krajského soudu brojí kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 psím. a) a d) s. ř. s. a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[6] Stěžovatelka zdůraznila, že byla jako vlastnice pozemku vedeného v k. ú. Ch. na LV č. XA a spoluvlastnice pozemku vedeného ve stejném katastrálním území na LV č. XB účastnicí řízení před správními orgány a nadále mohou být v důsledku rozhodnutí krajského soudu dotčena její práva a povinnosti. Uzavřela totiž dne 22. 11. 2023 kupní smlouvu, kterou převedla vlastnictví (spoluvlastnictví) dotčených pozemků na žalobce a) a b). Vklad vlastnického práva byl učiněn dne 8. 1. 2024 s právními účinky vkladu ke dni 14. 12. 2023. V kupní smlouvě učinila stěžovatelka prohlášení o právní bezvadnosti převáděných pozemků. V případě, že by se prohlášení ukázalo být nepravdivým, měli by žalobci a) a b) právo na odstoupení od smlouvy a stěžovatelka by byla dále povinna zaplatit smluvní pokutu ve výši 100.000 Kč. Právě v možnosti odstoupení od smlouvy a případné povinnosti zaplatit smluvní pokutu spatřuje stěžovatelka dotčení svých práv.

[7] Žalobci, žalovaný ani osoby zúčastněné na řízení se k podané kasační stížnosti nevyjádřili.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud (NSS) shledal, že kasační stížnost byla podána včas a směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné (v tomto ohledu srov.

pokračování

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2005, č. j. 7 As 43/2005-53, č. 710/2005 Sb. NSS). Ohledně otázky placení soudního poplatku Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je (shodně srov. např. rozsudek NSS ze dne 16. 12. 2015, č. j. 2 As 262/2015-18, bod [14]), zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost tudíž Nejvyšší správní soud nepožadoval.

[9] Nejvyšší správní soud proto přistoupil k meritornímu posouzení kasační stížnosti a přezkoumal napadené usnesení krajského soudu vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v kasační stížnosti, přičemž dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud úvodem konstatuje, že v posuzované věci je stěžejní otázkou, zda stěžovatelka naplňuje podmínky pro účast na řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného v postavení osoby zúčastněné na řízení, či nikoliv.

[12] Podle § 34 odst. 1 s. ř. s. „[o]sobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat“.

[13] Z citovaného ustanovení vyplývá, že pro to, aby se subjekt stal osobou zúčastněnou na řízení, musí být splněny dvě podmínky: první podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen na svých právech vydáním napadeného správního rozhodnutí, resp. nečinností správního orgánu, a dále ten, kdo může být přímo dotčen zrušením správního rozhodnutí soudem či vydáním soudního rozhodnutí podle návrhu, ale není účastníkem řízení, protože nepodal žalobu. Pro splnění druhé, formální, podmínky musí subjekt výslovně soudu oznámit, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. Teprve kumulativním splněním obou podmínek se subjekt stane osobou zúčastněnou na řízení (srov. rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009-190, č. 2341/2011 Sb. NSS).

[14] Naplnění formální podmínky (včasné oznámení o uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení) v posuzované věci nebylo zpochybněno a z napadeného usnesení je zřejmé, že ji měl krajský soud za splněnou. Rovněž Nejvyšší správní soud tak nemá důvod její naplnění zpochybňovat a konstatuje, že tato podmínka splněna byla.

[15] Sporným je naplnění materiální podmínky ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s. Účastníkem správního řízení byla stěžovatelka z titulu vlastnictví, resp. spoluvlastnictví pozemků vedených na LV č.: XA a XB v k. ú Ch.. Krajský soud ovšem stěžovateli postavení osoby zúčastněné na řízení nepřiznal s ohledem na to, že vlastnické právo k pozemkům převedla na jiné osoby [žalobce a) a b)].

[16] Nejvyšší správní soud konstatuje, že okruh osob zúčastněných na řízení nemusí odpovídat okruhu účastníků správního řízení (viz rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2008, č. j. 1 Afs 76/2008-246), samotné účastenství ve správním řízení tedy stěžovatelce možnost vystupovat v pozici osoby zúčastněné na řízení o žalobě nezaručuje. Naplnění materiální podmínky může v řízení o žalobě odpadnout, ačkoliv původně byla tato podmínka naplněna, pokud právo či povinnost, na nichž měla být osoba zúčastněná na řízení dotčena, zaniklo (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 As 11/2008-76, č. 2611/2012 Sb. NSS). Ke změně v okruhu osob zúčastněných na řízení může dojít i v případě převodu či přechodu hmotného práva, s nímž je dotčení v daném řízení spojeno (rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2008, č. j. 8 As 20/2006-129, č. 1601/2008 Sb. NSS). Otázka naplnění podmínek pro účast v řízení se ostatně v důsledku převodu či přechodu práv může měnit i v případě žalobce (rozsudek NSS ze dne 12. 8. 2010, č. j. 7 As 9/2010-255, č. 2377/2011 Sb. NSS).

[17] V posuzované věci je nesporné, že stěžovatelka v době, kdy oznámila krajskému soudu svůj záměr uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, již nebyla vlastníkem pozemků, kterých se pozemkové úpravy řešené v řízení o žalobě týkaly. Stěžovatelka přitom byla účastníkem správního řízení právě z titulu vlastnictví těchto pozemků [viz blíže § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a o změně zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů]. Je tedy patrné, že pokud jde o práva stěžovatelky spojená s vlastnictvím předmětných pozemků, stěžovatelce v době rozhodování krajského soudu dotčení na právech nehrozilo. Dotčení na právech by se v tomto ohledu týkalo pouze aktuálních vlastníků pozemků – tj. žalobců a) a b), kteří právě z převodu vlastnických práv odvozují svoji aktivní legitimaci.

[18] Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že podle tvrzení stěžovatelky došlo k převodu vlastnictví k pozemkům k 14. 12. 2023, tj. jeden den před vydáním žalobou napadeného rozhodnutí; v kontextu výše uvedeného však tato okolnost nemá na posouzení naplnění materiální podmínky podle § 34 odst. 1 s. ř. s. vliv.

[19] Těžiště stěžovatelčiny kasační stížnosti spočívá na tvrzení, že jí hrozí dotčení na právech kvůli tomu, že pokud rozhodnutí žalovaného obstojí, hrozí, že bude nucena zaplatit žalobcům a) a b) smluvní pokutu a že budou žalobci a) a b) mít možnost odstoupit od kupní smlouvy předmětných pozemků.

[20] Nejvyšší správní soud s odkazem na § 2 s. ř. s., podle něhož „[v]e *správním soudnictví poskytují soudy ochranu veřejným subjektivním právům fyzických i právnických osob způsobem stanoveným tímto zákonem a za podmínek stanovených tímto nebo zvláštním zákonem a rozhodují v dalších věcech, v nichž tak stanoví tento zákon*“ (důraz přidán), zdůrazňuje, že k účasti na řízení o žalobě neopravňuje dotčení na jakémkoliv právu, nýbrž pouze na veřejném subjektivním právu (srov. rozsudky NSS ze dne 14. 7. 2009, č. j. 2 As 44/2009-44, a ze dne 17. 8. 2011, č. j. 9 As 74/2011-162). Veřejná subjektivní práva lze – s notnou mírou zjednodušení – definovat jako možnost chovat se určitým způsobem, která je vyjádřena a zaručena normami veřejného práva (viz rozsudek NSS ze dne 29. 8. 2013, č. j. 8 As 136/2012-62).

pokračování

[21] Dotčení práv musí rovněž být přímé, bezprostřední. Za přímé dotčení práv Nejvyšší správní soud nepovažoval například, bylo-li v civilním řízení zaměstnanci uloženo uhradit zaměstnavateli náhradu škody za správním orgánem vyměřenou pokutu (výše uvedený rozsudek č. j. 2 As 44/2009-44), obdobně nebylo přímým dotčením práv zaměstnavatele, byla-li jeho zaměstnanci správním orgánem uložena pokuta za neumožnění kontroly v prodejní provozovně (výše označený rozsudek č. j. 8 As 136/2012-62). V těchto případech podle zdejšího soudu nedošlo (ani k nepřímému) dotčení veřejných subjektivních práv.

[22] Lze tedy shrnout, že naplnění materiální podmínky podle § 34 odst. 1 s. ř. s. přichází v úvahu pouze, pokud subjektu hrozí *přímé* dotčení jeho *veřejných subjektivních práv*. Práva, jejichž dotčení stěžovatelka tvrdí, bezesporu nemají charakter veřejných subjektivních práv. Mají-li žalobci a) a b) v důsledku rozhodnutí žalovaného právo odstoupit od smlouvy a právo požadovat po stěžovateli zaplacení smluvní pokuty, jedná se o práva závazková vyplývající ze soukromoprávní smlouvy uzavřené mezi stěžovatelkou a žalobci a) a b). Stěžovatelkou uvedená dotčená práva tedy mají jednoznačně soukromoprávní povahu. Navíc ani dotčení těchto práv není přímé. Ani povinnost stěžovatelky zaplatit smluvní pokutu, ani právní následky odstoupení od smlouvy nenastoupí v přímém důsledku rozhodnutí žalovaného či krajského soudu; naopak jsou odvislé od uplatnění práv žalobců a) a b) – ti přitom svá práva ani uplatnit nemusí, resp. nemusí být při jejich uplatnění vůbec úspěšní, a dotčení stěžovatelčiných práv je tedy pouze zprostředkované a hypotetické. Uvedené platí tím spíše s ohledem na konkrétní okolnosti dané věci – žalobce a) je jednatelem stěžovatelky a v den uzavření kupní smlouvy (22. 11. 2023) musel vzhledem k probíhajícímu odvolacímu řízení vědět o tom, jak rozhodl správní orgán I. stupně; sám proti němu ostatně podal odvolání, a to jak vlastním jménem (jako vlastník pozemků zapsaných na LV č. XC v k. ú. Ch.), tak jménem stěžovatelky.

5. Závěr a náklady řízení

[23] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl (výrok I. tohoto rozsudku).

[24] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl úspěšný, a nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení. Ze správního spisu není patrné, že by žalobcům či žalovanému v řízení o kasační stížnosti vznikly jakékoliv náklady, a Nejvyšší správní soud jim tedy náhradu nákladů řízení nepřiznal (výroky II. a III. tohoto rozsudku).

[25] Osoby zúčastněné na řízení mají právo na náhradu nákladů řízení pouze v případě, kdy jim soud uloží povinnost (§ 60 odst. 5 s. ř. s.); tak tomu v projednávané věci nebylo, a nemají tedy právo na náhradu nákladů řízení (výrok IV. tohoto rozsudku).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.)

V Brně dne 19. července 2024

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu